

Nr 260.

Av herr **Lithander**, om upphörande av kapitalavsättningar till statsverkets fond av rusdrycksmedel.

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen sådan ändring i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel att för varje statsregleringsår skulle avsättas ett belopp av 4 miljoner kronor till nämnda fond utgående ur statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatt, rusdrycksförsäljningsmedel, omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker, maltskatt samt statsverket tillkommande andel i Vin- och spritcentralens vinst, medan av samma inkomster ett belopp av högst 85 miljoner finge användas för allmänna budgetsändamål under statsregleringsåret 1926—1927, och skulle för vart och ett av de följande fem åren maximi-gränsen nedsättas med 2 miljoner kronor per år. Förefintligt överskott av inkomsterna i fråga skulle under samma tid användas för statsskuldens amortering.

Avsikten med lagförslaget i fråga är dels att stärka den genom 1913 års riksdagsbeslut åstadkomna rusdrycksmedelsfonden, dels att genom successiv minskning av de s. k. rusdrycksmedlen såsom tillgång för reglerandet av allmänna budgetsändamål frigöra statsverket från ett beroende av dessa medel. De ideella motiven för lagstiftningen i fråga äro uppenbara. Sedan kommuner, landsting och hushållningssällskap frigjorts från ekonomiskt beroende av dylikt slag, och dessa medel indragits till statsverket, befanns det önskvärt, att statsverket i sin ordning frigjordes från sådant beroende. I denna anda tillkom också 1913 års riksdagsbeslut. Man ansåg sig därvid kunna räkna med en sådan styrka i budgeten under de närmast följande åren, att statsverkets behov av rusdrycksmedel tämligen snart skulle kunna nedbringas till belopp av ringa betydelse. Medan detta sålunda 1913 kunde beräknas till omkring 42 miljoner, skulle det, om beräkningarna hållit streck, för det nu förstående statsregleringsåret hava nedgått till allenast 18 miljoner.

Förhållanden, över vilka ingen kunnat råda, hava som bekant medfört, att ett högst betydande belopp nu i stället är nödvändigt av dessa rusdrycksmedel för statsregleringen. Kungl. Maj:t räknar själv med 85 miljoner. Den verkliga inkomsten beräknas för samma tid uppgå till 91 miljoner. Utan att på något vis vilja underkänna de ideella motiv, som uppenbart allttjämt ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag i ärendet, synes det allvarligt kunna ifrågasättas, om restriktiva åtgärder av detta slag äro försvarliga under en

tid, då skattetungan synnerligen hårt påvilar folket, och de yttersta ansträngningar äro påkallade för lättandet av detta skattetryck. Både en onormalt hög inkomstskatt och såsom tillfälliga betecknade konsumtionsskatter äro allttjämt gällande, och Kungl. Maj:t har endast kunnat i ringare mån ställa i utsikt deras lättande. Ehuru en konsolidering av den statsfinansiella ställningen genom en rationell statsskuld amortering utan tvivel är högst eftersträfvansvärd, synes det som om det tryckta statsfinansiella läget och allttjämt rådande osäkerhet rörande möjligheterna till dess förbättring under den närmaste framtiden skulle motivera, att staten fullt ut använder sig av alla sina inkomster för de oundgängligen löpande utgifterna. I ett ändrat och förbättrat finansiellt läge vore den rätta tidpunkten inne för återupptagande av frågan om lämpligaste sättet för ytterligare konsolidering av den statsfinansiella ställningen.

Synes alltså Kungl. Maj:ts förslag i sin helhet vara högst betänkligt, så är detta alldeles särskilt förhållandet i fråga om den föreslagna fortsatta avsättningen av ett så betydande belopp som 4 miljoner kronor till rusdrycksmedelsfonden.

Avsikten med densammas uppläggande var utan tvivel att ekonomiskt förbereda genomförandet av ett alkoholförbud inom landet. Av fondens avkastning få visserligen med sträng begränsning medel tagas till vissa sociala ändamål, men dessa krav äro så obetydliga i förhållande till fondens storlek för närvarande, över 70 miljoner kronor, att någon kapitalökning icke motiveras därigenom. Sedan fonden upplades genom 1913 års riksdagsbeslut hava emellertid förhållandena på området väsentligen förändrats. Frågan om ett svenskt alkoholförbud måste betraktas såsom avförd från dagordningen under åtminstone avsevärd tid framåt. Genom 1922 års folkomröstning vanns klarhet om, att majoriteten av folket icke önskade något förbud, och även den mest optimistiska förbudsvän torde icke räkna med möjlighet till en sådan ändring i den allmänna uppfattningen, att ett förbud skulle kunna bli tillrädligt i en nära framtid. Det är då också uppenbart, att undandragande av 4 miljoner av statsverkets inkomster för en så osäker och i en avlägsen framtid liggande eventualitet som ett alkoholförbud är orimligt och stridande mot en sund finanspolitik, då detta belopp och mera därtill är nödvändigt för statsregleringen. Kan beloppet ifråga disponeras för budgeten, så kan en däremot svarande sänkning av skatten äga rum, och det torde icke råda några delade meningar om önskvärdheten, för att icke säga nödvändigheten av varje möjlig lättnad i skattetungan.

På grund av vad som här ovan anförts, hemställas,

att riksdagen med ändring av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel ville besluta, att någon kapitalavsättning till statsverkets fond av rusdrycksmedel icke vidare skall äga rum.

Stockholm den 22 jan. 1926.

Edvard Lithander.